

POUTNÍ MÍSTA NA TRASE PRAMEN LABE – HRADEC KRÁLOVÉ

Dvůr Králové nad Labem

Kostel svatého Jana Křtitele

Nedaleko náměstí ve Dvoře Králové se nachází římskokatolický kostel Jana Křtitele. Byl postaven v místech kdysi existující románské jednolodní baziliky pocházející z druhé čtvrtiny 13. století a gotického kostela z roku 1345.

Zlomky základů apsidy románského kostela jsou dnes vezděny do dnešního děkanského kostela sv. Jana Křtitele. Trojlodní kostel byl postaven manželkou krále Václava IV (Žofii) v letech 1399 - 1400 a řadí se k vrcholům české gotiky z doby Václava IV. Severní strana kostela byla součástí kdysi existujícího městského opevnění. Proto nejsou v severní stěně kostela téměř žádná okna, kromě jediného s obrazem Panny Marie Královny, které bylo zhotoveno v roce 1901.

Děkanský kostel sv. Jana Křtitele byl v letech 1893-1900 regotizován podle projektu arch. F. Schmoranze, stavitelem Eduardem Thýnem. Součástí kostela je jeho 64 m vysoká věž, která je přístupná veřejnosti. Na vrcholu věže jsou dnes umístěny pouze 3 zvony. Svatý Jan (zvaný hrubý) z roku 1505 o hmotnosti 3000 kg, Umíráček z roku 1508 o hmotnosti 300 kg a Poledník (zvaný Čapek) z roku 1540 o hmotnosti 400 kg. Nad zvony je prostorná místnost s hodinami, které byly sestrojeny v roce 1894. V původním bytě pověžních je umístěna expozice kněžských rouch, bohoslužebných předmětů a staré kancionály.

Vedle vchodu do věže je do zdi zasazen náhrobní kámen ze 17. století s postavou rytíře Jana Zilvara ze Zilvarštejna. Naproti pak umístěny náhrobní desky ze zrušeného hřbitova, který zde existoval do roku 1832.

Ve vnitřních prostorách kostela je situován raně barokní oltář z roku 1674. Do dnešní podoby byl postupně upravován v letech 1732, 1760, 1867 a 1900. V letech 1899 – 1900 byly instalovány rovněž čtyři postranní oltáře v novogotickém slohu. Pátý oltář byl postaven v roce 1945. V presbytáři (kněžišti) jsou umístěny tři obrazy znázorňující záchranu města na přímluvu Panny Marie před švédskými vojáky za třicetileté války. Ostatní malby v kostele představují výjevy ze Starého a Nového Zákona. Nástěnné obrazy dílem akademického malíře Rudolfa Adámka z roku 1933.

Hlavní oltář je zasvěcený sv. Janu Křtiteli, patronu chrámu a města a Panně Marii Zachránkyni města. Základní část raně barokního oltáře zhotovil Josef (Jan) Kramolín z Nymburka v roce 1674. Ostatní části oltáře jsou sestaveny z časově nejednotných prvků. V roce 1732 byla zhotovena zlacená zasklená vitrína, pro sochu Královédvorské Panny Marie z r. 1500. Sochy dvou andělů v lidské velikosti vyřezal Jiří František Pacák (1690-1740), rodák ze Žirče, žák Matyáše Bernarda Brauna. Rokokový svatostánek (tabernákl) uprostřed oltáře pochází z roku 1760. Věčné světlo symbolizuje přítomnost Krista ve svatostánku. V roce 1867 byl oltář zvýšen o horní patro a doplněn sochami světců s obrazem patrona kostela a města sv. Jana Křtitele od Josefa Hellicha. Na vrcholu oltáře je městský znak. Socha Panny Marie Královédvorské vysoká přes jeden metr pochází z roku 1500 a je vyřezaná z lipového dřeva.

Dne 16. září 1917 našel v kostelní kobce Václav Hanka, český spisovatel, vysokoškolský pedagog, jazykovědec a knihovník, tzv. Rukopis královédvorský, obsahující ručně psané české básně údajně z konce 13. století, který byl v pozdějších letech prohlášen za padělek. Dnes je Václav Hanka znám především jako pravděpodobný padělatel několika postupně objevených starých českých rukopisů.

V roce 2007 prošel kostel vnitřními opravami, při kterých bylo objeveno několik archeologických nálezů. Tím nejvýznamnějším byla původní kamenná oltářní mensa (deska) z románské basiliky, kterou královéhradecký biskup Dominik Duka 16. září 2007 posvětil a uložil do ní ostatky sv. apoštola

Petra, sv. biskupa Paulína z Noly a české patronky sv. Ludmily. Kostel je chráněn jako kulturní památka České republiky.